

Anul: 2005

Cod RAN: 40401.09

Perioade: Preistorie, Evul Mediu

Epoci: Epoca bronzului, Evul Mediu

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Ioan Feodor Pascu, Cătălina Toma

Instituții: SC Damasus SRL Brașov, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu

Raport

În perioada 27 septembrie – 5 octombrie 2005 s-a realizat o săpătură arheologică preventivă la Cetatea Rupea, județul Brașov. Intervenția arheologică a fost prilejuită de întocmirea unei expertize de rezistență, cu scopul de a furniza datele tehnice necesare, respectiv de a acumula informații despre starea și adâncimea fundațiilor și despre stratigrafia zonei. La sugestia inginerului de structuri, au fost efectuate 10 sonde amplasate în diferite puncte ale cetății, conform planului general de săpătură. În cursul săpăturii echipa de arheologi a realizat și un Wagriss, luând ca punct de reper pragul intrării în căsuța paznicului. În punctul cel mai înalt am măsurat astfel + 37,48 m, iar punctele cele mai joase investigate se află la – 5 m.

Secțiunea 1. A fost trasată în dreptul intrării dinspre incinta de jos spre incinta de mijloc-etapa II, acolo unde pe planurile vechi figurează o construcție masivă, cunoscută sub numele de Turnul Ungrei. A fost surprins zidul vestic al acestei construcții, pragul intrării dinspre incinta inferioară și o structură dispărută adosată celei din urmă.

Secțiunea 2. A fost trasată în exteriorul Turnului Cercetașilor, astfel încât să fie surprins colțul de NE al acestuia și joncțiunea cu zidul de incintă. În săpătură nu au fost observate fundațiile turnului, ci ale unui "contrafort" masiv dispus pe colț. Zidul de incintă nu a fost observat decât parțial. În limitele suprafeței investigate, acesta pare să fi fost construit concomitent cu turnul. Sub nivelul actual de călcare, zidăria este acoperită cu o tencuială pierdută.

Secțiunea 3. A fost trasată în interiorul Turnului Cercetașilor, în colțul de SE, cu dimensiunile 1,5 x 1,5 m. S-a constatat că pereții de sud și est ai turnului au fost construiți într-o singură etapă, fundațiile lor fiind țesute. Constructorii au căutat stânca nativă, dar denivelările accentuate ale acesteia i-au obligat să așeze o parte a zidăriei pe umplutura prăfoasă preistorică. Zidăria este realizată din materiale amestecate, fragmente de bazalt, bolovani mari de calcar și bolovani dintr-o gresie friabilă. Bolovanii de calcar au fost așezați îndeosebi la baza peretelui estic și se află astăzi într-o stare de conservare foarte proastă, fiind efectiv înjumătățiți din cauza factorilor climatici.

Secțiunea 4. A fost trasată în colțul de SV al Turnului Capelă, cu dimensiunile de 1,50 x 1,50 m.

Cei doi pereți ai turnului sunt construiți în aceeași etapă, deși fundațiile lor coboară la adâncimi diferite. Peretele de sud se oprește la +13 m, într-un strat de umplutură, iar cel de vest coboară pe un nivel cu bolovani mari de piatră aflați în poziție naturală, la + 11,92/+12 m. Fundația vestică este retrasă cu 15-20 cm față de elevație. Pe colț sunt câteva pietre căzute și o crăpătură profundă, determinată cel mai probabil de diferența de adâncime dintre fundații. Zidăria este tencuită de asemenea de la cote variabile, + 13,23 m pe latura vestică, respectiv +13,59 pe latura estică.

Secțiunea 5. S-a realizat un sondaj în colțul de SE al unei încăperi din cetatea de sus cu dimensiunile 1,50x1,50 m. S-a constatat că pereții de sud și est au fost construiți într-o singură etapă, fundațiile fiind așezate pe stâncă, urmând denivelările acesteia, la + 37,4-37,60 m.

Secțiunea 6. S-a realizat un sondaj pe latura de sud a unei încăperi din cetatea de sus, conform planului general de săpătură, cu dimensiunile 2,90x1,50 m. Încăperea a folosit drept perete de vest zidul incintei superioare, căreia i s-au adosat pereții de N și de S. Toate zidurile investigate au fost așezate direct pe stâncă, urmând denivelările accentuate ale acesteia, între + 23,12 și + 22,46 m. Accesul se realiza dinspre NE, dispus oarecum oblic pe colțul încăperii. Partea superioară a deschiderii este de altfel vizibilă, închisă semicircular, cu săgeata la + 25,18 m. Arcul a fost construit din cărămidă cu dimensiunile 22 x 11,5 x 3,5 cm. Pragul a fost cruțat în stâncă, iar lăcașurile pentru fixarea tocului din lemn (parțial păstrat pe latura din dreapta) au fost rezervate în zidărie. Limita superioară a pragului se află la + 23,12 m.

Secțiunea 7. A fost amplasată în colțul de SE al încăperii situate în mijlocul incintei superioare a cetății, cu dimensiunile 1,50 x 1,50 m. Încăperea a fost construită într-o singură etapă, fundațiile pereților investigați fiind țesute. Fundațiile au fost așezate pe stânca nativă, urmând denivelările acesteia, la cote ce oscilează între +36,70 și +36,84 m. Zidăria este realizată din piatră și cărămidă, legate cu un mortar galben nisipos.

Secțiunea 8. A fost trasată în interiorul turnului pentagonal, în colțul de SV al acestuia, cu dimensiunile de 1,50 x 1,50 m. Turnul pare să fi fost construit în aceeași etapă cu zidul incintei de mijloc-etapa I. Fundațiile sunt așezate pe stâncă la cote ce variază între +17,20 și +17,44 m. Zidăria este realizată din bolovani de piatră, rar blocuri cu urme de finisare, legate cu un mortar gri cu mult pietriș grosier, foarte dur. Pe tot paramentul interior al turnului se păstrează amprenta unui incendiu puternic.

Secțiunea 9. A fost trasată aproximativ pe mijlocul laturii de NE a Turnului Slăninii, la 3,5 m de colțul nordic al turnului, într-o zonă în care structura este puternic fisurată. S-a constatat că fundația turnului este realizată din piatră de bazalt, spartă în fragmente de dimensiuni variabile, legată cu un mortar alb din var și nisip cu granulație medie. Zidăria este bine construită, fără urme de fisuri. Talpa fundației se oprește la -5,40 m, într-un strat de lut galben.

Secțiunea 10. A fost trasată pe latura de NE a Turnului slujitorilor, într-o zonă în care suprastructura este puternic fisurată, cu dimensiunile 1,5 x 1,5 m. S-a constatat că infrastructura se păstrează însă în stare bună. Zidăria fundației, de secțiune neregulată, este înecată într-un mortar gălbui nisipos, cu un grad mediu de duritate, din bolovani de piatră de dimensiuni medii și mici. Talpa se oprește la -0,36 m, într-un strat de pământ negru curat.

Sondajele arheologice efectuate la Cetatea Rupea ne oferă o imagine generală asupra stării tehnice a structurilor zidite, precum și repere stratigrafice de ansamblu. Construcțiile din cetatea de sus și parțial din cetatea de mijloc au fost așezate direct pe stânca de bazalt, talpa fundațiilor urmând inegalitățile acesteia. Deseori, între talpa fundației și stâncă a rămas însă și un strat de umplutură friabilă, prin care s-au strecurat apoi rădăcini. Deși materialul de construcție este de calitate foarte bună, iar liantul este aproape fără excepție rezistent, totuși maniera de construcție destul de neglijentă reprezintă unul dintre motivele stării de conservare a anumitor componente. Cele 2 încăperi din cetatea de sus, sondate prin S 5 și S 6, au zidurile efectiv agățate de stâncă iar pereții lor nu sunt integral țesuți, ceea ce a cauzat o serie de desprinderi, crăpături și fisuri.

În cetatea de mijloc nu a mai fost identificat sâmburele de bazalt. Solul virgin este reprezentat de o stâncă nisipoasă friabilă, pe care fundațiile nu au reușit să o atingă decât accidental. În general acestea s-au oprit în stratul de cultură din epoca bronzului, un pământ negru afânat cu multe așchii de piatră sau pe un nivel cu bolovani mari de piatră aflați în poziție secundară. Totuși, este evidentă intenția constructorilor de a atinge un sol mai stabil, ceea ce în final a condus la adâncimi de fundare foarte inegale.

Construcțiile investigate în cetatea de jos sunt fundate în solul viu, care prezintă două variante: un lut galben în zona Turnului Slăninii, respectiv un sol negru afânat, fără materiale, în zona Turnului Slujbașilor.

Din punct de vedere stratigrafic, situația este neașteptat de simplă. Peste stânca nativă se află masive depuneri din epoca bronzului, din care au fost recuperate fragmente ceramice caracteristice. Depunerile medievale au dispărut în cea mai mare parte; practic în interiorul clădirilor depunerile preistorice sunt urmate direct de cele moderne sau chiar contemporane.

Materialul recuperat din săpătură constă în proporție de 85% din ceramică de epoca bronzului, aparținând cel mai probabil culturii Coțofeni. Ceramica grosieră este lucrată cu mâna și bogat decorată în

exterior prin incizii. Materialul medieval se rezumă la ceramică de calitate medie, databilă în principal în secolele XVI-XVII. Alături de aceasta au fost descoperite câteva gloanțe de arcebuza, un fragment de topor din fier și un fragment de pipă din lut smălțuită în exterior cu verde. Menționăm de asemenea și câteva fragmente de cahle, dintre care una provine dintr-o piesă decorată cu husar iar cealaltă dintr-o cahlă cu medalion circular concav.

Informații suplimentare online

[Raportul 3491 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
